

FETRA

wadnoogrga h̄an da h̄od kee

—B' ba wadgankenan bii—

Yeesu Krista Tumt Fetra da h̄oda wadgankena Krista tiiba memba bá da ba goona Tirkii kan ba ree bee. Bà da neera wo saanba na ban ba na Krista tiiba (1.1; 2.11). H̄ii da kpaá loḡ-ba na bii, bà nima-ba. Bà da tula-ba hoogu gokaat jugun ka h̄ena-ba dad dad. Lee, Fetra t hoorm-ba wadgankena na l' torg bá gw̄eet h̄en tiim n bà daaḡb. L' saa l' ta si-ba ḡmeenm na bá neer wo tigr Sangband nn bantḡ dii.

- *Hubi1^{ga}, vug1^u kakehnan vug12^{un}, Fetra deeda bà ba bà kaal h̄a wadgankena bee lan nnii Sangband nn dafr bá juuni, n lan nnii dn sir-ba daaḡbiilb ka tagaa n Yeesu Krista kuum n h̄a himtgm lee.*
- *Hubi1^{ga} vug13^u kakehnan hubi2^{ga} vug10^{un}, Fetra sahl-ba ḡmeenm na bá b̄em baw, bà neerm ba buudm, bá n Krist bá laglgm.*
- *Hubi2^{ga} vug11^u kakehnan hubi4^{ḡan}, Fetra sahl-ba rarm ln ba na bá h̄em korgun, n ln ta ba na bá neer kú ni lee, n nan ln ba na bá neer bá n bá kpaḡ na Krista tiiba bee lee. H̄à ta b̄oh̄o ln ba na ḡm̄eefeedba n bà bermba bá neer lee, n ln ba na yaala tiiba valgm taa lee.*
- *Hubi5^{gan}, Fetra fela h̄a wadgee ka hagla kpaturu bermba n bá tia Krista h̄en bee membee na l' ba na bá mad bayen h̄om kunȳoḡun ka h̄igr Sangband nn da bed na d' nan h̄ena-ba bii jugun.*

Seenḡ

1 ¹ Man nnii Fetra, Yeesu Krista *tumta. Mà hoora ka seenḡ biiba Sangband nn bantḡ bá ka neer saantn ka yadr taa kpeee n F̄oont, n Galasii, n Kafad̄osii, n H̄asii n nan Bitinii tantn bee. ² Sa Sangband bantḡ-n wo dn da lo na l' da l' b̄em lee. D' tag n d' *Vohoom Buudm n' kit d' reba, na n' valgm Yeesu Krista,

533

Fetra I 1

h̄à jiim hig-n n' b̄em *kel kel. Sangband si-n h̄omgu n nigiigu kpaalaa!

JUGU DAḤB H̄EN DAAḠB

Daaghomb

³ Tn nyokm-n Sangband t' Berm Yeesu Krista Sa! H̄à sokl-t kpaalaa n sahm-t neerkw̄eelm ka tagaa n Yeesu Krista kpiirma huuga himtgm t' ka ba n daaḡbiilb. ⁴ Biilm, h̄à maantr-t keḡt t' kpaá koh̄la, ka kpaá haawaa ka ta kpaá b̄oraa t' daft tii. Welee keḡtii h̄oda-n sangbambiimn, ⁵ nen dn kiig n' jugun n d' gemm̄nt ka tagaa n n' gw̄eet h̄en tiim nen, na n' nan yuun̄ jugu daḡb ln nan rea l' werii gokaawrd bii.

⁶ Tii kaa nnii nn ba nyaaḡbn ka l' la ba na goona tarm̄b jugu jugu saa n' ba figmn. Gwentaf̄, ḡ tarm̄bii ba b' hiidga? ⁷ ḡ Lag bii t̄ora na l' bee l' haf̄lg n' gw̄eet h̄en tiim? Sika nn ba lee, h̄à nan ba h̄à b̄or, gwentaf̄ lee, bà loḡ-h̄a bogmn na bà jahuu h̄à daft. L' ta ba yenmii n n' gw̄eet h̄en tiim, m' ba daft ka yata sika. Bà ta jahwa-m na bà nyaan m' daft, ka bo na n' nan sohd̄g jahrb n nyokb n nan jeen̄lb Sangband n̄ongan, Yeesu Krista daa rea hayen h̄à werii lee wen. ⁸ Yeesu Krista nn ba lee, n' ba nyaan-wu, gwentaf̄ n' sokla-wu. Nn la kpaá yuu-wu gwel̄ḡa lee, ka tia h̄á h̄en. Tii kaa nnii nn hugl n nyaaḡb, nyaaḡbermb biib h̄ii nn kpaḡ h̄à bee h̄à k̄eeml b' ret bii, ⁹ ka sohd̄a bii b' magr n n' gw̄eet h̄en tiim bii. Bii nnii jugu daḡb.

Gw̄eet b̄oh̄oḡta gw̄eetii da hela ten

¹⁰ Bii b' h̄el jugu daḡb gw̄eet bii, *gw̄eet b̄oh̄oḡta da bagra n wiim n ree n b̄oh̄oḡ h̄omgu Sangband nn da ba d' hee-n kuu gw̄eet.

¹¹ Krist Sangband nn bantḡ wii *Vohoom da ba bà h̄en. Lee, m' h̄eḡd n werii-ba h̄á kunȳoḡu n nan nyokb h̄an kee h̄à sohd̄g bii, bá ka wii ka bag na bà nyaan na vuteku n lan nnii welee nn kee l' ḡetga. ¹² Sangband t ree n werii-ba na gw̄eetii kpaḡ na bà retn, na t' da hela nen. Gw̄eetii nnii Goh̄omt fantba nn werii-n gwel̄ḡa ka tag n Vohoom Buudm, m' ren sangbambiimn. L' saa *sangbantumtba momba feba ka bag na bà miig-t.

FeI

LN GBAAMA KRISTA TIA NEERMN BII

Daagb

¹³ Tii kaa nnii In ba na n`bem keliigu ka hena nmeegt. N`diila daa kuliim n`wanjeent weenn! Loom-n n`daagbii membii homgu kuugu In ba l`si-n Yeesu Krista daa rea hayen ha werii kuu jugun!

Bem-n buudba!

¹⁴ Neer-n ka vala Sangband wo bii hi vala hi reba hii! Daa saam-n na nn sokla na n`hem bii diila jum n`jugun wo nn da neer weem ka ban miig Krist lee! ¹⁵ Sangband ba buudr, dii hof-n. Ta bem-n buudba n`neerm weraa welee! ¹⁶ Biilm, Sangband bohoo *Wadbuudgan na, *ma ba buuda, lee, ta bem-n buudba!*

N`neermn, door-n Sangband tijan!

¹⁷ N`seenbn, z n`kpa hof Sangband na Sa? z Lag wii yaa nidba memba n`yaagu ban fier bii kaa ka kpa baal? Ln ba welee lee, neer-n ka vala Sangband goora In tel-n tantntina jugun heen! Biilm, t`daan yaku le. ¹⁸ N`miil In faadr n`hen na l`ree-n neerm m`kpa tora bii miin lee. N`da neera welee neermii weem ka sohgd-m n`yandaba man. L`ba faad n`hen n`want t`boraa t`daht tii wo ligbiir laa sika. ¹⁹ Krista *vit ree-n welee befguun. Ha jiim ba daht. L`logra-wu wo *fexbuga ka ba *kel kel ka kpa befgu ka rii kee. ²⁰ Sangband da bantg-wu ka ban koolg tant, l`ree-wu n`werii gokaawranhenan nii kaa. ²¹ N`tagaa n`wii le ka tia Sangband jugun. Dii ree-wu kuumn n`safm-wu nyokb. Tii kaa nnii n`gwet hen tiim n`daagb nn hel n`Sangband wee.

Soklb

²² N`valg gobiint n`kit *kel kel na n`soklm n`teelba kpaalaa. Lee, soklm-n taa hom vol wo vola n`kweewa mena! ²³ L`mooj-n maadb. L`meedra-n, lag n`biir d`ba na d`nan kuul dii. Haai, l`meedra-n n`biir d`nan kpa ku felah dii. L`lila-n maadb n`Sangband gwet. Tii bee kakefnan. ²⁴ *Wadbuudga bohoo na:

*Nida boo moogu nn ba lee.
Ha nyokb boo ku fiit.
Moogu kparjan,
ku fiit t`hit.*

²⁵ Sangband gwet lee, tii bee kakefnan.
Gwetii nnii Gohomt In ree n`werii-n tii.

Berijm-n ka doow nyen n`Sangband gwet!

2 ¹ Gwid-n nan befgu mengu kaawr wo gokaat n`rarefa m n`nammalb n`nan nidba gbahrm! ² Lee, soklm-n Sangband gwet wo kunidbuga nn sokla befeem momm n`jah lee! Lee wen lee, l`bee l`saa na n`berij n`yuun jugu dahb. ³ Biilm, z *Wadbuudga kpa bohoo na: *N`lem n`yum lan nnii Saberma nn ba hom lee?*

Bewlg-n n`he Sangband haar!

⁴ Nyohlgm-n nyen n`Berm Yeesua! Wii nnii *tand d`neer dii, nidba da kohdg-d*, Sangband t`rood-d na *d`ba daht d`nombn*. ⁵ Nyohlgm-n nyen n`wun ka boo tana ha neer hee! Lee, n`meh *Vohoom Buudm haar ka ba na *gotibuudba kpaturu, n`vidm *vit l`magr n`Sangband ka tagaa n`Yeesu Krista. ⁶ Tii kaa nnii Sangband nn bohoo *Wadbuudgan na:

*Ma roodg tand d`ba buudr
n lo-d *Siyoon korgun.
Dii nnii bobogr tand.
Ha tia d`jugun wii,
jiwhi nan kpa kpal-wu.*

⁷⁻⁸ Ka welee, nen tia d`jugun nen, nen hefl n`jeelj. Ba kpa tia tandii jugun bee famtra-d, na ba kpa tia Sangband gwet. Ln da lo na l`da l`bem n`ban lee nnii. Wadbuudga bohoo na:

*Tand mohdba nn da kohdg dii,
dii kitg bobogr tand morm².
Dii haama nidba rarm,
dii ta kitg fiigu ku dahaa nidba kuu.*

⁹ Nen, nen tia nen, nen nnii *buudm In bantg mii, nen nnii huraamba, ta nen nnii gotiiba buudm, nen nnii tigbuudr, ta Sangband tigr*. N`da ba nyeetn, Sangband t`hof-n n`lo-n d`wiinbermgan *na n`faam d`nmechomt gwet*. ¹⁰ Weem, n`da kpa na *Sangband tigrn, d`ta kpa yu n`figm*. Gwelja lee, n`ba na *Sangband tigrn, d`ta yu n`figm*.

^{2.3} Gwetii ba Yum34^{gan}.9.

^{2.7-8} Gwetii ba Yum118^{gan}.22.

LN BA NA N`NEER BÁ KPAH NA KRISTA
TIIBA BEE HUUGA LEE

Neer-n neerhomm bá kpañ na Krista tiiba bee huuga!

¹¹ Mà tuurnhomba-n, n`ba na saanban ka daan yaku tantntina jugun. Lee, má ka gbaama-n na n`mad ñyen n`gbani nn hefr-n na n`hem b`ba befigu bii, na b`taawa hoodr n`lilit. ¹² Neer-n neerhomm bá kpañ seenja Sangband bee huuga, na ka bà la boho n`ret befigu ka log-n wo nidbeha, baa bà nyaan ñmehomt nn hena tii, bà nyokm Sangband goor dn nan rea dyen d`werii-ba dii.

Hoflgm-n ñyen taa kwæn ñyen n`soklbn!

¹³ Berm Yeesua kaa, hoflgm-n ñyen korgu bermba kwæn! Hoflgm-n ñyen korgu hurberma kwæn na wii nnii bermba berma! ¹⁴ Ta hoflgm-n ñyen hà kwæn tiiba kwæn na wii tamn-ba na bá daruum bá hena befigu bee tobha, ka jahra bá hena homgu bee! ¹⁵ Biilm, Sangband nn bag bii nnii na n`hem homgu na n`mud joojoot noora hen. T`kpañ mi bii. ¹⁶ N`ba ñyen n`bolmrn. Wo nn ba ñyen n`bolmrn lee, daa wayim-n n`welee beebii na l`waaliim befigu nn hena kuu hen! Neer-n wo Sangband ñmehedba! ¹⁷ Valgm-n nidba memba! Ta soklm-n n`teelba bà tia Sangband hen bee membee! Valgm-n korgu hurberma! Sangband lee, door-n-d tirjan!

Yuummba n bà bermba l`gwæt

¹⁸ Ñmehedba-n, hoflgm-n ñyen n`bermba kwæn ka vala-ba! Lag bá ba hom ka ba bulaa bee n`jah nnii ln ba na n`valgm, ta valgm-n biiba bà gwæt ba gemm bee! ¹⁹ Ka l`ba na nida tiim ka ju kunyõõ n`há nyonyõõgm Sangband kaa, welee beel hom. ²⁰ Gwentaf, ka ba dadra-v befigu vn her kuu kaa, ¿hidted nnii ban ba bà hof-v? Ka n`tii n`ka ju kunyõõ n`homgu kaa, welee beel hom Sangband nõngan. ²¹ Ln hof-n na n`hem bii nnii. Biilm, Krista ta diira kunyõõ n`kaa. Hà diira-ku na hà to-n toniib na n`tagd há nakpañ. ²² Wii lee, *há ba he fubehga kiiga, há ba biir gokaat tiit.* ²³ Ban da la suu-wu lee, há kpañ leeda. Ban da la loo-wu kunyõõ lee, há kpañ hena hiiwu talmt. Gwentaf, ka log há daagbii membii ka loo Sangband hen, ka mi na dii yaa yaagu kù ba sobb. ²⁴ Krista sohdg t`fubehii hà gbanun n`tu-hi kakefnan *dabragr jugun, ka bo

na t`logm tyen na t`kpiira bii b`hel fubehga heb biin n`ka neer t`neerm ba sobb. *Há not kaa nnii ln taadm-t.* ²⁵ Biilm, n`da boo *fæbii hi bõd n`ka yohwa hii. Gwelña lee, n`ñmetg n`há weenn, na wii nnii n`kimta ka ba na wii sugl n`hen.

Fõõba n bà sidba l`gwæt

3 ¹ Fõõba nen lee, ta hoflgm-n ñyen n`sidba kwæn! Lee, ka n`ni hii sida kpañ tia Sangband henii, n`beeb saa na há bee há sohdg Sangband gwæt n`la ba biir-wu tiit. ² Hà ba hà bee hà sohdg-t l`bahr n`na hà yul lan nnii n`beeb nn ba *kel kel ka weraa na n`valan lee. ³ Daa bagm-n gbani hen bærm! Mig jivõõ ruugb laa, sika laalm lilgm laa, dimkparma yohb. ⁴ Gwentaf lee, n`bærm bæm n`ni ka weraa na n`ba n`kwæwhõõma, ka ba bulaa. Welee bærmii kpañ kohla. Mii beel daft Sangband nõngan. ⁵ Weem fõõba bá da tia ka loo bà daagb Sangband hen bee da ba n`welee bærmii. Bà da hofla bayen bá sidba kwæn. ⁶ Welee nnii *Saraa nn da hof há sid *Habrahaam na *há berma* ka fum n`wun. Ka n`hena homgu n`kwæwa kpañ to, n`bæm na há yakii.

⁷ L`saa, sidba nen lee, neer-n ka mad n`fõõba hom na bá kwæwa kpañ hahr! Jeenlm-n-ba na n`n`ban n`kee n`lagl n`sohdg neerm Sangband nn daa d`si-n mii! Hém-n welee na bii daa laklm-n n`seerbn!

Homgu heb

⁸ Mà fela ka boho n`membee na, bæm-n n`diilyena ka yu taa kunyõõ! Soklm-n taa l`magr wo teelm nn sokla taa lee! Hoflgm-n ñyen taa kwæn! ⁹ Daa leedgm-n hiiwu hà befigu laa há suut! Yanta l`ba na n`kaawlm há jugun, ka bo na nii ta sohdg kaawlb. Biilm, welee kaa nnii ln hof-n. ¹⁰ *Wadbuudga boho na:

*Hii há sokla neerm
ka bag na há neerm bæm hom wii,
l`ba na há miig hà gelmga madm,
há daa bohoõõ gokaat,
¹¹ há gwid befigu kaawr há neermn,
há hem homgu n`jah!
L`ba na há nakiim há ni na
há neer nigigun n`baaben tia.*

¹² *Biilm, Saberma lɔɔ nɔmb há reba jugun
ka haka bá wen hoh-wu lee wen.
Biiba bá ba bɛhgu bee lee,
Saberma gwidaa bee kaawr^z.*

Bɛm-n keliigu na n`teew n`Krista hɛn daaǰb hoodr!

¹³ Ka saa nan tii, ka n`naka n`ni ka hɛna hɔmgu, ɔ wen ba há hɛe-n bɛhgu? ¹⁴ Ka l`he na n`jum kunyɔɔ hɔmgu nn hɛna kuu kaa, nen nii lamɛɛgu tiiba. *Daa solm-n nidba! Daa saam-n na l`haam-n!* ¹⁵ Lee, miim-n hɔm na Krista *ba buuda, na wii yen n jah nnii n`Berma!* Ka hii gbaama-n na ben kaa nii nn daag há hɛnii, bɛm-n keliigu na n`deeg-wu l`kɔtɔd! ¹⁶ Leedg-n wulafwu haalgu n valgm n`rarmn ba hɔm, lee, jiwfi kpal bá su ka tula-n hoogu n`Krista tiit neerm kaa bee! ¹⁷ L`ba hɔm na v`di kunyɔɔ ka hɛna hɔmgu, ka l`ba na Sangband nn bag bii nii, n vn ba v`di kunyɔɔ bɛhgu kaa lee.

Tɔniihɔmb mɔmb

¹⁸ Biilm, Krista kpiira myenm welee nidba fubɛhii kaa. Hii há da ba n há nyɔnyɔgm wii diira kunyɔɔ bá ret kohf bee kaa, ka bo na l`bee l`san n nn Sangband man. Bà kura-wu gwentaf, *Vofoom Buudm t himii-wu, ¹⁹ há san n fanm Gohɔmt kpiirma bá da ba sargan bee. ²⁰ Bà da ba sargan na bà da ba sokl na bà tii Sangband hɛn, d`ka la juu-ba n kwɛɛwr. Lee wen nii *Nowea nn da kpaɛa kadakɔ. Kadakɔuu, nidkaalkafba da jib kú ni lee n bee n yuun jugu daɛb ka fetg nyaalm noon. Baniind n jah!. ²¹ Nyaalmii tɔna goona Sangband *nyaalm huurb. Bii daɛl n`juuni. Bii kpaɛa hig gbanu jugun nakakeet, haai, nyaalm huurbii saa na n`hak Sangband hoft n`ni ba yagaf!. Yeesu Krista himtg kuumn, welee saa na nyaalm huurb daɛm n`juuni. ²² Há juul sangbambii mn n ka ba Sangband najuudu hɛn. Há mada *sangbantumba mɛmba, n bermt mɛnt, n gemmnt mɛnt há kwɛɛn.

4 ¹ Wo Krista nn diir kunyɔɔ há gbanun lee, ta welee nii ka Krista tia ju kunyɔɔ, l`rea ka weraa na há diira fubɛhga jugun. Welee diilfee bɛm na n`hoodwant nii ² ka bo na goora ln tɛl-n heen, n`daa neer ka tagd neerbɛhm kaa, n`neerm magr wo Sangband nn bag lee. ³ N`lɔgra gaama kɔd ka neer ka hɛna bii bá kpaɛa seenja

3.10-12 Gwɛɛtii ba Yum34^{gan}.13-17.

Sangband bee nn hɛna bii wo yaruub, nɔmvuurfu, dakuunja, vuurm, dakɔǰb n boga vidb. Boga vidb mɔmb yatg gwei ɔ L`ba mag welee? ⁴ Gwelja lee, l`hɛna welee tiibee yɔlaa bà ni weera l`bahr n na n`dodg nyen n ban n kirm welee neerbɛhguu. Tii kaa nii ban suu-n. ⁵ Gwentaf lee, bà kee bà ree bá welee hɛbii bà doolg Sangband nɔngan. Dii hɔda hɔduf' na d`yaa neermba n kpiirma n yaagu. ⁶ Tii mɔmt kaa nii ln ree Gohɔmt n bɔhɔɔ kpiirma mɛh', ka bo na l`yaa-ba n yaagu wo ln yaa n nidba mɛmba lee. L`yaa n ban l`bahr n ban da her tant jugun bii, l`saa na *Vofoom Buudm si-ba na bá neer kakeɛnan wo Sangband.

KPATURUN NEERM

Tɔrgm-n taa!

⁷ Want mɛnt difm ba nyɔɔf!. Lee, bɛm-n n rarbiilm n`diila kpaɛa liǰwa, ka sug na n`bee n`seerjm Sangband hɔm! ⁸ Soklm-n taa vol wo vola n n`kwɛɛwr mɛnd, na *soklb waalaa fubɛhii kɔd!* ⁹ Sofɔdgm-n taa n`hayan vol wo vola ka kpaɛa nyeera! ¹⁰ Hɔmgu jugu jugu Sangband nn sir-n kuu, lɔgm-n-ku ka tɔra taa! Biiba bà mi bá hɛmɛǰb hɛb hɔm n hɔmgu Sangband nn sir-ba kuu bee nn hɛna nii. ¹¹ Hii ln sir na há gwɛɛl wii, há biir Sangband gwɛɛt n jah!. L`saa hii ln sir na há tɔrgm kpaturun wii lee, há hɛm há hɛmɛǰb n gemmnt Sangband nn sir-wu tii mentii, ka bo na l`jeerlm Sangband ka tagaa n Yeesu Krista. Wii heɛl n jeerlb n gemmnt kakeɛnan. L`bɛm welee!

Kunyɔɔ hii nn kpaɛa há fetg kú nufun kuu

¹² Mà tuurnhɔmba-n, l`daa hɛm-n yɔlaa na n`jul kunyɔɔ wo n`ba boglawiilmn! L`kpaɛa kohla bii. M`tarwa n`gwɛɛt hɛn tiim, welee beel l`werii-n n`gwɛɛt hɛn tiim daft. ¹³ Ka l`ba welee biilm na n`Krista n`laglg n ka ju kunyɔɔ, bɛm-n lamɛɛgun ka nyaaga! Lee, goor han kee há ree há nyɔkb há werii dii, l`ta hugl-n n nyaagbermb. ¹⁴ Ka l`boo bà suul n`ni hii l`bahr n na há laglg n Krista, há bɛm lamɛɛgun na Sangband *Vofoom ba há ni! Mii heɛl n nyɔkb. ¹⁵ Ka n`ni hii ju kunyɔɔ, l`daa bɛm na há jul-ku na há kura hii, laa há baawran, laa há hera bɛhgu kuugu, laa há lo hamtrb nidba huuga! ¹⁶ L`bɛm na há jul-ku l`bahr n na há ba na Krista tiin! Jiwfi daa kpal-m-wu welee

Fe I

kunyɔŋuu kaa! Yanta l'ba na há nyɔkm Sangband na dii nyana na hà mag na bá hoh-wu na Krista tia. ¹⁷ Welee weraa na Sangband yaagu yaam vuugu nyufnannii. Yaaguu bahda n d' haar. Ka l'ba na yaagu bahdgm n ten de, ¿l'kee l'felg lan n bá kpaatia Sangband Gohomt hɛn bee? ¹⁸ Biilm, *Wadbuudga bɔhɔɔ na: *ka l'ba gemm n hɔmba na bà nan yuun jugu dahb de ¿lan nnii ln nan ba l' bɛm n fubɛhtiiba n bá kpaat vala Sangband bee?* ¹⁹ Ka l'boo jul kunyɔŋu l' bahf n na hɛna bii Sangband nn bag bii, log vyen v' to-d, v' la hɛm hɔmgu! Dii nnii v' reeta. D' bɔhɔɔ d' gwɛɛt n ka mad-t.

Kpaturu bermba n Krista tiiba hagla

5 ¹ Gwelɔa lee, mà bo na mà gwɛɛl n kpaturu bermba bá ba n' huuga bee. Maa ta ba na kpaturu bermfiin. Mà nyana n mà niini Krista kunyɔŋu. Ta welee nnii má n wun tn ta kee t' radg taa nyɔkb ln kee l' ree l' werii bii. ² Mà gbaama-n nan na n' kpaɔaam Sangband kodiir dn to-n dii hɔm. Daa hɛm-n welee wo bà mada-n n kwɛgdí! Hɛm-n welee n ñyen n' sɔkɩb! Sangband nn bag bii nnii. Daa hɛm-n welee ka bag liɔbiir! Hɛm-n welee n sɔkɩb! ³ Daa kpaɔaam-n kodiirii ka weraa-d n' gemmnt! Bɛm-n na biiba nnii ln ba na bá togiiim bee! ⁴ Lee, goor kimtba berma nn kee hà ree hayen hà werii dii, n' yuun jugun deb degrga. Kee kpaat bɔraa ká kwɛɛlm felaɔ'.

⁵ Kaaba nen lee, l'ba na n' hohlgm ñyen kpaturu bermba kwɛɛn! L' saa nen n' mɛmbee lee, hohlgm-n ñyen n' kpaturun taaba kwɛɛn ka mi hɔm na Sangband *Wadbuudgan bɔhɔɔ na: *Sangband kir bá fuuraa bayen bee ka hɛna bá hohla bayen n tiɔa bee hɔmgu.* ⁶ Hohlgm-n nan ñyen Sangband gemmnt kwɛɛn, ka bo na ln nan magaa n dn lee, d' vii-n n faaga. ⁷ Hohlgm-n n' jeegu Sangband jugun! Dii doɔda-n.

Ŋmeenm sahb

⁸ Daa yaagr-n n jeent weenn! Bɛm-n saw! N' rafeed Kunida kaara kaa kaa wo diidgu ka bag hii na hà sadr. ⁹ Haflg-n ñyen n wun! Hɛm-n welee ka hafr gwɛɛt hɛn tiimn! N' mɔmba n' miil lan nnii n' teelba bá yadr taa kpeee n tant bee nn ta ju kunyɔŋyenguu lee. ¹⁰ ¿ Ben nan geta kunyɔŋu nn ju kuu kaannaa? ¿ Kù ba kù hiidgn? ¿ Sangband kpaɔ d' ŋmɛlg-n n' kaalaɔa d' si-n gemmnt? D' ba d' haflg-n, bii kpaɔ b' bee b' dam-n. ¿ Lag dii hehɩ n hɔmgu mɛngu?

¿ D' ba hoh-n na n' nan sohdg nyɔkb b' bee kakefnan bii ka tagaa n n' n Yeesu Krist n' laglgm ni? ¹¹ Dii hehɩ n gemmnt kakefnan. L' bɛm welee!

Seenb

¹² Mà foora-n gokaalkahtntina ka tagaa n t' teel Silaasa. Mà yul na hà nawra n man. Mà foora ka hagla-n ka saa na n' miig na Sangband hɔmgu mɔmgu nnii nn tagd kuu. Kpat-n n' nawr n kun ger ger!

¹³ Kpaturu hú ba *Babiloon kɔrgun huu seena-n. Sangband ta kɔtg-fu n' dela. Mà kwɛɛl Markuusa ta seena-n. ¹⁴ Seen-n ka hogaa taa vol wo vola!

Nen, nen laglg n Krist nen, nigiiigu bɛm n' mɛmbee n' man!

FETRA

wadrehdrgra fan da hod kee

— B'ba wadgankenana bii —

Yeesu Krista tumt Fetra hoda wadgankena Krista tiibee membee. Hã bõhõõ na hã kuum ba nyõh', hã ka hoor-ka na bá tia Sangband hèn bee deer hã weriib jugun, ka bo na l' torg bà gwæt hèn tiim. Biilm, Krista tiiba kpiidra Yeesua ban ñmetgn, l' ka haam nidba na ç ben kaa nnii In ñmetg kaa welee? Fetra t ka bõhõõ-ba na Sangband jul kwæwr ka hod na baaben tia bee hã lagii neerm.

- *Hubi1^{gan}, Fetra gbaama-ba na bá kpat ka mad beeb hõmb b' rena gwæt hèn tiimn bii, l' saa bà mad weriib ban sohdg bii.*
- *Hubi2^{gan}, hã taawa gokaat gwæt weriitba hoodr, l' kõtõd na bá weraa gokaat gwæt ka neer wo ban sokla lee bee.*
- *Hubi3^{gan}, hã fela ka gwæla-ba n Berm Yeesua ñmetgnm goor gwæt.*

Seenj

1 Man nnii Simoon Fetra. Mà ba na Yeesu Krista ñmæcheeda, ka ta ba na há *tumta. Mà hoora biiba t' juuni dahd Yeesu Krista nn sir gwæt hèn tiim bee. Wii nnii Sangband. Hã ba sobb, tii kaa nnii fan sir-n gwæt hèn tiim m' ba daft wo ta t' remii. **2** N' miil Sangband hõm, ka ta mi hõm na Yeesu Krist nnii t' Berma ç laa bee? Bá si-n bá hõmgu n bà nigigu kpaalaa!

Sangband hõh-n, neer-n wo dn bag lee!

3 Sangband tag n d' gemmnt n sahm-t bii In fad-t bii membii na t' bee t' neer ka nawr n dn kpaalaa. D' hera welee ka sug na t' miig hii hã hõh-t wii na t' n wun t' radg taa d' nyõkb n d' hõmgu. **4** Welee kaa nnii Sangband nn da bed na d' kee d' kaawl t' hèn. Kaawlbii ba jeegu ka ba daft. D' hera-n welee na n' bee n' kir n' diilbæha nn hëfr-n na n' hëm tantntina jugun bii. Lee, n' bæm wo dn ba lee. **5** Tii móm t kaa nnii man gbaama-n na n' he gemm na n' hewl n' gwæt hèn tiim jugun

neerhõmm. Na neerhõmmii jugunii, n' ta hewl Sangband miigm. **6** Na d' miigmii jugun, n' ta hewl ñyenwu madm. Na ñyen madmii jugun, n' ta hewl kwæwdeb. Na kwæwdebii jugun, n' ta hewl Sangband n nawrm. **7** Na Sangband n nawrmii jugun, n' ta hewl taa jugun nõmb lom. Na nõmb lomii jugun, n' ta hewl soklb. **8** Beeb In ba na n' bæm n bii nnii. Ka n' hëna na welee beebii berñm n' ni kpaalaa, l' ba l' torg-n na n' ked n nõngan t' Berm Yeesu Krista miigmn. **9** L' saa hii hã kpañ n welee beebii wii tõna hii hã yu fur fur l' san n tog-l-wu n joomga wii. Welee tiiwii hõj na Sangband da higrã liila daa hã fubehii.

10 Mà teelba nen lee, ç ndee Sangband bantg-n n' hak d' hõhtn? Kpat-n nan n' mad welee ka ked n nõngan! Ka n' hëna welee, l' kpañ l' saa na n' loõ befhgun felah'. **11** Welee nnii In kee l' si-n huru kpaalaa na n' jib Yeesu Krista huraant t' bee kakehnan tiin. Wii nnii t' Berma. Ta wii nnii t' juuni dahda.

Weriib b' magr n gobiint bii

12 Tii kaa nnii In kpaã lelaa-ma na mà deedgm-n gwætii. Mà miil hõm na n' miil-t ka kpat n ka nawr n gobiint gwæt nn sohdg tii. **13** Wo man la tæl ka neer lee, mà bagl na mà himiim-n na n' deer-t, **14** l' kõtõd na l' goda jah mà kpañ mà ta bæm n' huuga. T' Berm Yeesu Krista ree welee n werii-ma. **15** Gwentah lee, maa mà he gemm na mà boorb n b' kaann n' deedgm gwætii jugun baa la laawena.

16 Biilm, t' ba hig gokudkaht tiit jugun na t' werii-n lan nnii t' Berm Yeesu Krista nn kee hã daan ka ba n gemmnt lee. T' nyana t' momba hã bermt n t' niini. **17** Tn da nyan bii nnii na Sa Sangband gemmnt mënt tia da sira-wu jeenjlb n nyõkb gaamr fan da bed-wu na *wii nnii hã Budaaga. Na hã sokla-ka kpaalaa. Na hã nyaaçbii membii kulaa kã jugun*. **18** T' momba, t' da homra welee noorii d' ren sangbambiimn t' n Yeesu Krist tn da ba dubuudr hèn lee wen.

19 Tii lee, *gwæt bõhõõba nn da ree n dool tii ba gobiint. L' ba na n' mad-t ka loõ nõmb t' jugun hõm, l' kõtõd na t' boo kand d' wiir nyeetn kakehnan torju ragdgm dii. T' ta boo hateekwæen ñmædga kã wiir n' kwæwan kee. **20** B' ba daft na n' miim bii nnii na hii kpañ hã bee hã deeg *Wadbuudgan gwæt n hayen n hã gemmnt felah'. **21** Sangband *Vohoom da torg nidba le bà rea d' gwæt ka bõhõõ.

1.17 Gwætii ba Matewa 17.5, n ta Lukaasa 9.35. Ta nyaan Markuusa 9.7.

Fell

Gwæet bōhōotfii ba biir Sangband noon gwæet n hayen hà sōklb fel fel.

Sangband nan daraa gokaat gwæet weriitba tobha

2 ¹ L`ba biilm na gokaat *gwæet bōhōotba da jib *Yisraheel tigrn. Ta welee nnii gokaat gwæet weriitba nn ba bà ta jib n` huuga bà weriim ka sōd gokaat l`fiwla-n. Bà kee bà lag bà kir Berm hà dafr bà juuni wii. Wii nnii bá jugu tia. L`saa bēhgu lor bá jugun kpidlaa l`ba na bee mōmba bagra-ku. ² Nidba kōd kee bà tagd bá kaa ka neer bà neerbēhm. Bee kaa nnii volba nn kee bà ta suum Sangband ka gwidaa gobiint huru kaawr. ³ Welee nidbēhbee kee bà hoglm-n n bà gokudkaft na bà yuuŋm liġbiir. Welee tiibee, l`fetg-ba n weem yaam n dar bá tobha n dool. Bá yaagu yaad Sangband manna ka jehr hà nakpaŋa hēn na hà lōolg-ba bēhgun. ⁴ Biilm, *sangbantumtba bá da her bēhgu bee mōmba da ba fetg Sangband nuhun. D`da heh-ba n lōol taabuugu boglamn. D`mada-ba konan, nyeetn ka hōd yaagu yaam goor. ⁵ Weem daa tant lee, Sangband ta ba saa na t`fetg yem. Gwentaf, d`daan n sabiilga n nidbēhba hēn. *Nowea hēn nnii Sangband nn da kiigr na hà da faa d`gobiint gwæet. D`da ba kiig wii hēn n jah', d`da ta kiigra wú n nidvolba balblehba hēn.

⁶ Sangband da ta dar *Sodoom n Gomoor kōrni tobr ka totra-hi bogm. D`da hēra welee bá bēhgu kaa, lee, l`ka safn nidbēhba rarm. ⁷ D`da ree *Loot na hà da ba hōma. L`da haama-wu biii kōrnhiin tiiba nakakeet neerm kaa. ⁸ Biilm, wii da ba hōma. Hà da neera bà huuga ka yu, ka kewla bēhgu ban da hēna goor wo goor kuu l`weera-wu.

⁹ Welee weraa na Saberma ba hà bee hà ree hà nawr n wun ka ju kunyōŋu wii hà kunyōŋun, ka ta mi hān ba hà bee hà mug bà hēna bēhgu bee na hà nan dar bà tobr yaagu yaam goor lee. ¹⁰ Saberma nan daraa bá nima há hidr ka tagd bà diilbēha nn hehr-ba na bá hēm bii bee mōmba tobha. Man gwæela l`hel bee jahra ka fuura bayen. Bà ta kpaā sol fobēhgu na bà suum *sangbambiimn tiiba. L`ba na bee hehl n nyōkb. ¹¹ ¿ Bà ba n gemmnt n kwēgdī l`ta sangbantumtba mēh? Sangbantumtba nn ba lee, bee mōmba ta kpaā su sangbambiimn tiibee Sangband nōngan. ¹² Nidbēhbee hēna bii bá diila nn hehr-ba na bà hēm bii n jah'. Bà tōna kpaā dōm ka

kpaā n rarm miim, l`ree-ba kpaā dōmii dela na bá moogm ka kuu. Bá suul bii ban kpaā mi bii. Bà kee bà kpiidr wo dōmii l`bafn n bà welee neermii. ¹³ L`kee l`faad-ba ban her bii kaa. Bà sōkl na bà hēm nakakeet ŋmægt la muunun. Bà ba joojoont, bà neerm ba gwei. Ban sōkla bii nnii na bà hoglm-n n`n ban n`wen ju kasant lee wen.

¹⁴ Bà sōkla na bà geem fōgba ka kpaā lelaa na bà hēm fubēhii, ka ta ba kēliigu liġbbaġbn. Welee saa na bá gwæet hēn tiim kpaā hafr bee lōom bá kpaā. Welee kaa, Sangband nobēhr ba d`lor bà jugun. ¹⁵ Bà saa hurhōmu, lee, n boorm. Bà tag gwæet bōhōot *Balhaama huru. Da Bhoora kwæln. Hà da sōkl liġbiir kpaālaa n ka ta tia na bà faadm-wu hà hēna bēhgu. ¹⁶ Sangband t`venii-wu nabiir na hà ba valg-d. Biilm, l`da tag n bōŋniiga ká kpaā gwæela, ká gwæel nida dela safn na hà jehlg há tilantiit diila.

¹⁷ Welee nidbee boo nyabil d`kpaā dii. Bà ta boo toŋu wada fambermm nn tofd hēe. Welee nidbee lee, bá fat nnii nyeet t`ba kpimmm tii. ¹⁸ Bà gwæela ka weraa bayen, l`ba na joojoogwæet nnii ban bōhōo. Bà tagaa n bà nakakeet neerm weenn le ka hēna na bá kitg Krista tiiba l`ban hiidg bee lōodrm bá toriin. ¹⁹ Bà hogla-ba na bà ba bà bēm bayen bà bolmrn, l`ba na bee mōmba nn ba lee, bà ba na yuummban. Bayen bà gbani nn hehr-ba na bà hēm bii lōola-ba kuumn. Biilm, bii nida nn saa na b`jum há jugun bii hēna há kit blaħb yuuma.

²⁰ Biiba bá miig na Yeesu Krist nnii t`Berm n t`juuni dafd bee, bà kida tantntina jugun nakakeet neerm n gwid-m kaawr. Ka bá hel n ŋmet welee nakakeetiin n saa t`jum bá jugu ni, bá miim na bà neerm ba m`gwēdg n kwæen n weem ban da ba lee. ²¹ Biilm, ln ba l`bēm hōm l`yatg na bà ba miig gobiint huru n l`nn ba l`bēm na bà da miig-fu n gwid Krista baħlb ban sohdg bii kaawr lee. ²² ¿ Nawdlam miim kpaā bōhōo na: *gwæega ŋmetg n jum bii kan huudr bii, l`saa na bà hōda hafaaŋu kú ŋmet n ta jib hawtn yelmaa?* Ban hēna bii weraa na gwæetii ba gobiint.

Berma ba hà daan biilm

3 ¹ Mā teelhōmba-n, kpaā-n wadrefdrga man foor-n kee! Mig na noogrgan laa rehdrga ni, mā foor-n na mā himiim n`diila ka sug na há bēm hōm ² n`deer gwæet Sangband *gwæet bōhōotbuudba nn da hehdg n bōhōo tii hēn, n nan baħlb Berma nn da to-n bii. Wii

Fell

nnii t' juuni dahda. Hã da tag n hã *tumtba n to-n-b. ³ Nooga saf, l' ba na n` miim tintii. Gokaawra nii, nidba kee bà lafm-n. Bà kee bà neer ka tagd bà diilbêfa nn hêfr-ba na bá hêm bii. ⁴ Bà kee bà ta lafm-n ka bôhoo na ç Yeesua da ba biir n dool na hã ba hã ñmetgna? ç Hã ba nan tee lena? L`log tant reem kakefnan t`samba nn kpiidr n jana waa ç bii lagiin mêh?

⁵ Bà bôhoo welee ka hõjaa fee na weem kôtdn Sangband da tag n d` gwêet le ka rea sangbambiiim n tant. D` tag n d` gwêet n logm nyaalm n ree tant n hêm na t` bêm n tyen na t` n nyaalmii bêm t` tagan. ⁶ D` da ta tag n nyaalm n saa na weem daa tant n b` da ba t` hên bii membii kul n kol. ⁷ Ta d` gwêetii kpat n ka mad gwelja sangbambiiim n tant na boglam nan di l` mêngu yaagu yaam goor ka sug na bá kpaá vala Sangband bee bugd.

⁸ Gwêet tiit bee ln kpañ na n` hõjiim. Teelhõmba-n, Saberm lee, goor dyen boo bina ruugu, *bina ruugu boo goor dyen*. ⁹ L` nyuhna na Saberma he bii fan da bed n dool bii. Biiba diila na hã ñmetg kaa, l' ba na hã jul-n n kwêwr ka kpaá bag na hii bõr felah', yanta hã bagl na baawena gwid hã bêhgu kaawr. ¹⁰ Saberma daanm goor kee d` tud-t wo bawda nn tudaa lee. Goorii, sangbambiiim kee m` dam ka gbuura ka yadra. Boglam di ñmedii menii, hi neentr. L` saa tant n bii nidba nn her t` jugun bii membii riir wiingan na Sangband yaa d` yaagu. ¹¹⁻¹² Wo ln ba na welee wantii mentii ba t` bõr lee, l' ka ba na n` neer l` magr n Sangband ka ta nawr n dn. Neer-n welee ka hõd goor Sangband nn ba d` daan dii! Welee beel l` he na d` daan weem. Biilm, goorii, boglam kee m` bugd sangbambiiim, m` wiit he ñmedii menii neentr. ¹³ Ten lee, t` hõda sangbambiiim kwêwelm n nan tankwêent Sangband nn lo na d` kee d` ree tii. Tii jugun nnii neerhõmm nn kee m` bêm.

¹⁴ Mà teelhõmba-n, tii kaa nnii man gbaama-n na n` he gemm n` neerm bêm *kel kel tiit kpañ na bà biir n` hên ka ta neer nigiiigun n Sangband. Hêm-n nan welee ka hõd goorii taanm! ¹⁵ Lõom-n n` jugun na t` Saberma kwêwdeb sahl jugu dahb! Gwêet t` teelhõm Fõla nn da ta hõd-n tii nnii. Hã da hõora-t n rarbiilm Sangband nn sir-wu mii ¹⁶ há wadii menhiin há wen gwêla l` hêl welee gwêetii. Biilm, wadhii nii, gbêfa hiiha ba kan ka ba gemm na bá hom há

3.8 Gwêetii ba Yum90^{9a}n.4.

kôtd. Nit t` kpaá mi bii, t` gwêet hên tiim ta kpaá hafr tii t logm welee gbefee n gõntr-fa wo tn bag lee. Ta welee nnii tn hêna Wadbuudgan gbefvola. T` hêna welee ka jibla tyenwu kuumn.

Bahikaawrb

¹⁷ Teelhõmba nen lee, l` fetg-n bahlb. Mad-n nyen hõm ka kpaá saf huru na nidba bá kpaá vala Sangband bee hoglm-n n bà weriibêhb na n` liguum n` gwêet hên tiimn! ¹⁸ Mà gbaama Sangband na n` ked n nõngan ka berja hõmgû dn sir-n kuun ka miigaa Yeesu Krista! Wii nnii t` Berma, ta wii nnii t` juuni dahda. Wii hehl n nyõkb gwelja n bina mênã kakefnan. [L` bêm welee!]